

Sygn. akt I ACa 450/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Ewa Tkocz
Sędziowie :	SA Joanna Naczyńska (spr.) SO del. Tomasz Tatarczyk
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 30 września 2016 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (poprzednio (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.)

przeciwko A. Z.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 22 grudnia 2015 r., sygn. akt I C 497/14,

1) oddala apelację;

2) zasądza od pozwanej na rzecz powódki 5 400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO del. Tomasz Tatarczyk	SSA Ewa Tkocz	SSA Joanna Naczyńska
---------------------------	---------------	----------------------

Sygn. akt I ACa 450/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 22 grudnia 2015r. Sąd Okręgowy w Częstochowie uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki (...), sp. z o.o. w S. umowę cesji wierzytelności z 20 lutego 2013r., aneksowanej 21 lutego 2013r. na podstawie, której dłużnik J. Z. zbył na rzecz swej żony A. Z. wierzytelności pieniężne wobec D. P., a to w celu ochrony wierzytelności przysługującej powódce względem dłużnika J. Z. w kwocie 75.000zł z ustawowymi odsetkami od 19 stycznia 2008r. oraz w kwotach 7.367zł i 1.800zł. Nadto zasądził od pozwanej na rzecz powódki 7.669zł z tytułu kosztów procesu.

Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy podjął po ustaleniu, iż wierzytelność powódki względem dłużnika J. Z. w kwocie 75.000zł z ustawowymi odsetkami od 19 stycznia 2008r. została stwierdzona wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z 15 września 2009r., sygn. VIII GC 114/09, mocą którego zasądzono także od dłużnika na rzecz powódki koszty procesu w kwocie 7.367zł, a wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z 31 maja 2010r. w sprawie o sygn. V Ga 19/10, oddalającym apelację - koszty postępowania odwoławczego w kwocie 1.800zł. W oparciu o obydwa te wyroki powódka wszczęła postępowanie egzekucyjne, w toku którego Komornik ustalił, że 14 września 2006r. dłużnik zawarł umowę majątkową małżeńską z A. Z., ustanawiającą ustrój rozdzielności majątkowej pomiędzy małżonkami oraz, że J. Z. darował pozwanej prawo do lokalu mieszkalnego oraz trzy pojazdy mechaniczne.

Sąd Okręgowy ustalił również, iż wyrokiem z 28 kwietnia 2010r. Sąd Rejonowy w Z. w sprawie III RC 660/09 zasądził od J. Z. alimenty na rzecz małoletniego syna M. Z. po 500zł miesięcznie, począwszy od 16 grudnia 2009r. Odwołując się do tego wyroku alimentacyjnego i wierzytelności względem D. P., stwierdzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z 26 lutego 2014r.; sygn. I C 24/11 i Sądu Okręgowego w Częstochowie z 12 sierpnia 2014r.; sygn. VI Ca 489/16 - umową cesji z 20 lutego 2013r., J. Z. przelał wierzytelność posiadaną względem D. P. w kwocie 14.500zł na rzecz swojej żony - pozwanej A. Z. jako zapłatę świadczeń alimentacyjnych. W dniu 21 lutego 2013r. umowa cesji została aneksowana, w ten sposób, że objęto nią także koszty procesu zasądzone na rzecz J. Z. od D. P. (w kwocie 3.600zł).

Z kolei, wyrokiem z 27 kwietnia 2012r. Sąd Okręgowy w Częstochowie w sprawie IC 316/10 uznał za bezskuteczne w stosunku (...) sp. z o.o. - w celu ochrony opisanej w pozwie wierzytelności powódki wobec J. Z. w kwocie 75 000zł wraz z ustawowymi odsetkami od 19 stycznia 2008r. i kosztami w wysokości 7.367zł i 1.800zł - cztery darowizny dokonane przez dłużnika J. Z. na rzecz żony A. Z., a to spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w P. przy ulicy (...) (umowa z 7 kwietnia 2009r.); samochodu osobowego marki L. o numerze rejestracyjnym (...) (umowa z 14 września 2009r.); samochodu osobowego marki S. o numerze rejestracyjnym (...) (umowa z 2 listopada 2009r.) i motocykla marki Y. o numerze rejestracyjnym (...) (umowa z 14 września 2009r.). Ani apelacja, ani skarga kasacyjna A. Z. nie wzruszyły tego wyroku. Powódka nie zaspokoiła swych roszczeń z darowanych pozwanej składników majątkowych. W dniu 7 sierpnia 2014r., z wniosku powódki zostały zajęte wierzytelności dłużnika względem D. P. wynikające z treści wyroku Sądu Rejonowego w Z., sygn. akt IC 24/11 oraz wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie, sygn. akt VI Ca 489/14. Niemniej wierzytelności te zajęła także pozwana, która nabyła wierzytelności dłużnika względem D. P. w drodze opisanej w pozwie cesji i uzyskała na swoją rzecz klauzulę wykonalności co do świadczeń zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z 12 sierpnia 2014r. w sprawie VI Ca 489/14. D. P. próbował wzruszyć zajęcie dokonane z wniosku pozwanej, lecz jego powództwo przeciwegzekucyjne zostało oddalone przez Sąd Rejonowy w Z. wyrokiem z 6 maja 2015r.; sygn. akt I C 1300/14, z uwagi na ważność i skuteczność cesji wierzytelności z 20 i 21 lutego 2013r.

Ponadto, Sąd Okręgowy ustalił, iż pozwana w imieniu małoletniego syna wszczęła egzekucję alimentów zasądzonych od dłużnika J. Z. wyrokiem Sądu Rejonowego w Z. z 28 kwietnia 2010r. w sprawie III RC 660/09 z wierzytelności przysługującej dłużnikowi od (...) sp. z o.o. w kwocie 12.617zł, przy czym postępowanie to zostało umorzone, wobec cofnięcia wniosku egzekucyjnego.

Podając powyższe ustalenia ocenie prawnej, Sąd Okręgowy stwierdził, iż roszczenie powódki o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niej umowy cesji wierzytelności z 20 lutego 2013r., aneksowanej 21 lutego 2013r. jest uzasadnione i znajduje podstawę w normach art. 527§1 k.c., które stanowią, że gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się

dowiedzieć. Sąd Okręgowy uznał, iż o niewypłacalności dłużnika świadczą nie tylko przebieg i wyniki postępowań egzekucyjnych prowadzonych z wniosku powódki przeciwko dłużnikowi pod sygn. Km 965/10 i w sprawie Km 659/13, lecz także treść prawomocnego orzeczenia Sądu Okręgowego w Częstochowie z 27 kwietnia 2012r. w sprawie IC 316/10 stwierdzającego, iż dłużnik darował pozwanej prawo do lokalu mieszkalnego, dwa samochody i motocykl w warunkach o których mowa w art. 527 k.c. i następnych. Sąd Okręgowy miał na uwadze, iż wartość scedowanej przez dłużnika na pozwaną wierzytelności w kwocie 14.500zł z odsetkami i kosztami zaspokoi jedynie w części wierzytelności powódki wobec dłużnika. Przyjął, iż choć z racji nieodpłatności umowy cesji, powódka nie musiała wykazywać, iż dokonując cesji dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia powódki, niemniej zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwalał na taką konstatację, jako że dokonując cesji dłużnik miał świadomość swego zadłużenia wobec powódki i bezskuteczności prowadzonych przeciwko niemu z wniosku powódki egzekucji. Uznając skargę paulińską powódki za zasadną, Sąd Okręgowy - na podstawie art. 527 k.c. i art. 528 k.c. - uwzględnił powództwo i obciążył pozwaną, zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c., jako stronę przegrywającą obowiązkiem zwrotu powódce 7.669zł z tytułu kosztów procesu, w tym 3.600zł kosztów zastępstwa procesowego, 17zł opłaty od pełnomocnictwa, 4.050zł opłaty sądowej od pozwu i 2 zł opłaty za odpis protokołu.

Apelację od wyroku wniosła pozwana, domagając się jego zmiany przez oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz od powódki kosztów procesu za obie instancje. Zarzuciła, iż Sąd Okręgowy:

- błędnie ustalił, iż dłużnik J. Z. scedował na pozwaną wierzytelność względem D. P. nieodpłatnie, jako że cesja nastąpiła w zamian za dług alimentacyjny;
- błędnie ustalił, iż dłużnik J. Z. dokonał cesji z pokrzywdzeniem powódki, ponieważ dług alimentacyjny względem pozwanej korzystał z pierwszeństwa zaspokojenia, w związku z czym dłużnik nie tylko nie działał ze świadomością pokrzywdzenia powódki, co w istocie cesja jej nie pokrzywdziła;
- błędnie ustalił, iż pozwana wiedziała o pokrzywdzeniu powódki, podczas gdy miała świadomość tego, że zgodnie z przepisami jej wierzytelność alimentacyjna korzysta z pierwszeństwa w zaspokojeniu, w związku z czym nie mogła mieć świadomości pokrzywdzenia powódki;
- pominął, iż powódka uzyskała zaspokojenie swej wierzytelności w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego pod sygn. Km 659/13, w toku którego zrealizowano zajęcie wierzytelność względem D. P., a skoro powódka na wezwanie D. P. zwróciła mu zajęte środki, to uczyniła to na własną odpowiedzialność, samowolnie i bezprawnie, zwłaszcza że komornik naliczył i pobrał koszty zrealizowania zajęcia.

Nadto pozwana zarzuciła, iż Sąd Okręgowy naruszył przepisy postępowania cywilnego, a to: art. 328 § 2 k.p.c. nie odnosząc się do zarzutów pozwanej, dotyczących odpłatności cesji i pierwszeństwa zaspokojenia pozwanej; art. 1025 k.p.c. nie odnosząc się do kwestii pierwszeństwa zaspokojenia wierzyciela alimentacyjnego i art. 233 §1 k.p.c., ponieważ przekroczył zasadę swobodnej oceny dowodów i niewłaściwie ocenił treść zarzutów pozwanej i zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, gdyż roszczenie powódki było niezasadne. W uzasadnieniu apelacji wywodziła, iż stan niewypłacalności i inne przesłanki uwzględnienia skargi pauliańskiej nie są stanem trwałym, stąd wyrok Sądu Okręgowego w Częstochowie z 27 kwietnia 2012r.; sygn. akt IC 316/10 uznający darowizny dokonane przez dłużnika na rzecz pozwanej za bezskuteczne względem powódki, nie może rzutować na treść rozstrzygnięcia w rozpatrywanej sprawie. Podniosła, iż egzekucja prowadzona z wniosku powódki przeciwko J. Z. jest skuteczna, jako że saldo wierzytelności na dzień 19 listopada 2013r. wynosiło 130.000zł, na dzień 19 sierpnia 2014r. – 109.180zł, a następnie wyegzekwowano jeszcze 12.875zł, co w jej ocenie także wyłącza przyjęcie, iż dłużnik jest niewypłacalny, a pozwana nabywając od niego wierzytelność w drodze cesji działała ze świadomością pokrzywdzenia powódki.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego. Wywodziła, iż zarzuty apelacji są bezzasadne. Nadto, przedłożyła odpis wyroku Sądu Rejonowego w Z. z 5 stycznia 2016r., sygn. II K 411/13 skazujący J. Z. za występki określony w art. 300 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. polegający na tym, że w dniach 7 kwietnia 2009r. oraz 14 września 2009r. w Z., działając w krótkich odstępach czasu, z góry powziętym zamiarem udaremnienia wykonania orzeczenia sądu i zaspokojenia (...), sp. z o.o. poprzez darowanie swej żonie A. Z. składników

swego majątku zagrożonych zajęciem w postaci spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego położonego w P., przy ul. (...) oraz samochodu osobowego marki L. o numerze rejestracyjnym (...) udaremnił zaspokojenie tego wierzyciela, tj. (...), sp. z o.o.

W toku postępowania apelacyjnego powódka zmieniła nazwę na (...), sp. z o.o. i przeniósła swą siedzibę do W.. Natomiast pozwana w piśmie z 23 września 2016r. oświadczyła, iż w związku z wyrokiem Sądu Okręgowego, stwierdzającym, iż umowa cesji z 20 lutego 2013r., poszerzona umową z 21 lutego 2013r. została dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, w dniu 8 marca 2016r. dokonała cesji zwrotnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Fakt dokonania cesji zwrotnej w powiązaniu z treścią oświadczenia powódki, zawartego w piśmie datowanym na 23 września 2016r. należy rozważać w kategoriach co najmniej przyznania okoliczności faktycznych, skutkujących wydaniem zaskarżonego wyroku. Przy czym ostatecznie pozwana nie uznała powództwa, ani nie cofnęła apelacji, zaś powódka nie cofnęła pozwu, co skądinąd jest zrozumiałe, jeśli zważyć po pierwsze na możliwość uchylenia się przez pozwaną od skutków oświadczenia o cesji zwrotnej, a po wtóre z uwagi na fakt, iż do dnia wyrokowania przez Sąd Apelacyjny powódka nie uzyskała zaspokojenia z wierzytelności przysługującej dłużnikowi względem D. P.. Za zaspokojenie powódki nie może bowiem zostać poczytane zrealizowanie zajęcia egzekucyjnego tej wierzytelności na wniosek powódki, w sytuacji gdy wierzytelność została uprzednio zajęta i zabezpieczona w sprawie egzekucyjnej z wniosku pozwanej, a środki prawne podjęte przez D. P. nie wzmocniły prawidłowości i skuteczności zajęcia z wniosku pozwanej. Powódka, w celu uniknięcia procesu, który mógłby jej wytoczyć D. P. musiała mu zwrócić zajęte z jej wniosku środki. Zachowała się zatem zgodnie z prawem, dobrowolnie wykazując poszanowanie praw i obowiązków D. P..

Poddając pozostałe zarzuty apelacji kontroli instancyjnej Sąd Apelacyjny stwierdza, iż wbrew tymże zarzutom i towarzyszącym im wywodom powódka wykazała istnienie wszystkich przesłanek uznania umowy cesji wierzytelności z 20 lutego 2013r., poszerzonej 21 lutego 2013r. za bezskuteczną względem powódki – określone w art. 527§ 1, 2 i 3 oraz art. 528 k.c., ponieważ cesja wierzytelności została dokonana przez dłużnika na rzecz pozwanej nieodpłatnie, jako że pozwana w dacie tej cesji nie była wierzycielką alimentacyjną dłużnika. Wierzycielem alimentacyjnym dłużnika był małoletni syn stron M. Z.. Brak tożsamości cesjonariusza i wierzyciela alimentacyjnego wykluczał konstatację, iż cesja była odpłatna w tym znaczeniu, że została dokonana w zamian za zwolnienie z długu alimentacyjnego, a nadto czynił irrelevantnymi wszelkie zarzuty dotyczące pierwszeństwa zaspokojenia wierzytelności alimentacyjnych, względem wierzytelności powódki wobec J. Z.. Trafnie też Sąd Okręgowy zauważył, iż z racji nieodpłatności cesji zbędne było rozważanie przesłanki pokrzywdzenia powódki, niemniej zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, wbrew stanowisku apelującej wykazywał, iż zawierając umowę cesji dłużnik i pozwana działali w celu udaremnienia powódce możliwości prowadzenia egzekucji z wierzytelności względem D. P., a co za tym idzie z pokrzywdzeniem powódki. Pozwana i dłużnik pozostają w związku małżeńskim, nie są w separacji, wspólnie wychowują syna M., zamieszkują razem. Pozwana wiedziała, że jej mąż jest dłużnikiem powódki, jako że była stroną pozwaną w procesie o uznanie za bezskutecznych względem powódki darowizn spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, dwóch samochodów i motocykla (złożyła apelację i skargę kasacyjną w tej sprawie) oraz wiedziała, iż mimo ubezskutecznienia tychże darowizn, powódka nie uzyskała zaspokojenia z rzeczy, będących przedmiotami darowizn. Nadto, wiedziała o postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym przeciwko dłużnikowi z wniosku powódki. Wiedziała też o prowadzonej przeciwko dłużnikowi sprawie karnej, jako że skorzystała w niej z prawa odmowy złożenia zeznań. Choć rację ma apelująca twierdząc, iż niewypłacalność nie jest stanem stałym i niezmiennym w czasie, niemniej skoro przez okres ponad sześciu lat, mimo podejmowania przez powódkę przeciwko dłużnikowi sukcesywnie czynności egzekucyjnych nie doszło do zaspokojenia wierzytelności powódki, a kwoty dotąd wyegzekwowane nie spowodowały zmniejszenia należności głównej, nie można przyjąć, iż dłużnik po zakończeniu pierwszej sprawy ze skargi pauliańskiej toczącej się między stronami stał się wypłacalny. Przeczą temu resztą same oświadczenia pozwanej, która stwierdziła, że dłużnik zalega z alimentami na rzecz syna na kwotę ponad 30.000zł oraz, że zawarła umowę cesji, po to, by doprowadzić do zaspokojenia wierzytelności z tytułu alimentów korzystającej z pierwszeństwa w zaspokojeniu. Finalnie nie bez

znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostaje też jej oświadczenie, iż decyzję o cesji zwrotnej podjęła wobec stwierdzenia przez Sąd Okręgowy, iż zawarła umowę cesji z pokrzywdzeniem powódki.

Z tych to też przyczyn, Sąd Apelacyjny uznał, iż zarzuty apelacji nie są w stanie wzruszyć trafności zaskarżonego wyroku. Mimo, iż w dacie wyrokowania przez Sąd Apelacyjny dokonanie cesji zwrotnej daje powódce możliwość zaspokojenia się z wierzytelności dłużnika względem D. P. bez wyroku ubezskutezczającego cesję wierzytelności wobec powódki, niemniej powódka nie utraciła interesu w żądaniu ubezskutecczenia cesji, ponieważ do dnia wyrokowania przez Sąd Apelacyjny powódka nie zaspokoila swych roszczeń z wierzytelności będącej przedmiotem cesji, ani w żaden inny sposób nie uzyskała zaspokojenia z tej wierzytelności, a potencjalnie możliwie jest uchylenie się przez pozwaną od skutków cesji zwrotnej. Nadto, stwierdzenie zasadności powództwa ma też znaczenie dla oceny prawidłowości czynności podjętych w postępowaniach egzekucyjnych prowadzonych przeciwko dłużnikowi z wniosku powódki i z wniosku pozwanej. Konkluzje te legły u podstaw oddalenia apelacji - w oparciu o art. 385 k.p.c., jako bezzasadnej. O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie odpowiedzialności za wynik sporu, zasądzając - w oparciu o art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. - od pozwanej na rzecz powódki 5.400zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego pozwanej w postępowaniu apelacyjnym, nieprzekraczającego stawki minimalnej, określonej w § 2 pkt. 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz. U. z 2015r., poz. 1800).

SSO Tomasz Tatarczyk SSA Ewa Tkocz SSA Joanna Naczyńska